

Tranziția la SIRF: moft sau necesitate?!

Moldova din 2009 nu va mai fi „o pată albă pe harta lumii” în ceea ce privește aplicarea SIRF

La 27 aprilie 2007, după lungi dezbateri și ezitări, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o nouă Lege a contabilității – legea nr.113-XVI, publicată în Monitorul Oficial nr.90-93/399 din 29.06.2007 care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008. O dată cu intrarea în vigoare a legii, au apărut o serie de modificări care au drept obiectiv racordarea sistemului contabil național la standardele internaționale. În acest sens, un loc aparte în cadrul noii legi, îi revine subiectului ce ține de aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară – SIRF. În conformitate cu noua

lege, începînd cu 1 ianuarie 2009, entitățile de interes public vor fi obligate să treacă la aplicarea SIRF. De la 1 ianuarie 2009 începe tranziția la utilizarea SIRF iar la 31 decembrie 2010, entitățile de interes public vor fi obligate să prezinte rapoartele financiare în conformitate cu SIRF. Recent într-un comunicat comun al așa numitului grup Big 4, format din 4 companii internaționale de audit, comunitatea financiară internațională este îndeamnată să utilizeze un standard comun de raportare financiară – SIRF.

SIRF: O SCURTĂ INTRODUCERE

Standardele Internaționale de Raportare Financiară (cunoscute sub acronimul IFRS provenit de la denumirea în limba engleză International Financial Reporting Standards) reprezintă un set de standarde contabile. În prezent, ele sunt emise de International Accounting Standards Board (IASB). Multe dintre standardele care fac parte din IFRS sunt cunoscute sub vechea denumire de Standarde Internaționale de Contabilitate (IAS). IAS au fost emise între 1973 și 2001

de către consiliul International Accounting Standards Committee (IASC). În aprilie 2001, IASB a adoptat toate standardele IAS, ulterior continuând dezvoltarea lor. Noile standarde poartă însă denumirea de IFRS. Deși în prezent nu se mai emit standarde IAS, cele deja existente sunt în continuare în vigoare până la înlocuirea sau modificarea lor prin emiterea de noi standarde IFRS. IFRS sunt folosite în multe state ale lumii inclusiv în statele membre ale

Uniunii Europene (UE), Hong Kong, Australia, Rusia, Africa de Sud, Singapore și Pakistan. Aproximativ 100 de state impun sau permit utilizarea IFRS sau au o politică de convergență spre acestea. Toate societățile comerciale cotate din UE sunt obligate în prezent să întocmească situații financiare consolidate în conformitate cu IFRS. Pentru a fi aprobate pentru utilizarea în UE, standardele trebuie să fie avizate de către Comitetul de Reglementare Contabilă (ARC), care este format din reprezentanți ai guvernelor statelor membre și este consiliat de un grup de experți denumit Grupul Consultativ European pentru Raportarea Financiară (EFRAG). Două secțiuni din standardul IAS 39: Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare nu au fost aprobate de ARC și, în această privință, standardele IFRS aplicate în UE sunt diferite de cele emise de IASB. În prezent, IASB colaborează cu UE pentru a găsi o cale acceptabilă pentru eliminarea acestei anomalii. În cadrul unei reuniuni desfășurate în 2002 la Norwalk, Connecticut, IASB și Financial Accounting Standards Board din Statele Unite ale Americii (FASB) au convenit să își armonizeze agendele și să coopereze în vederea reducerii diferențelor dintre IFRS și Principiile Contabile General Acceptate din SUA (US GAAP). În februarie 2006, FASB și IASB au semnat un Memorandum de Înțelegere care conține un program al aspectelor asupra cărora celor două organisme intenționează să obțină convergența până în 2008. Comisia Valorilor Mobiliare și Burselor din Statele Unite (SEC) impune în prezent tuturor

companiilor străine cotate la burse din SUA să pregătească situații financiare fie în conformitate cu US GAAP, fie în conformitate cu standardele lor contabile locale, însoțite de o notă care să reconcilieze standardele locale cu US GAAP. Această obligație generează costuri semnificative pentru companiile cotate în același timp în SUA și în alte țări. SEC a propus modificarea acestei reguli în sensul eliminării obligației de a efectua o reconciliere cu US GAAP pentru companiile străine care își pregătesc situațiile financiare în conformitate cu IFRS, în principiu începând din 2009.[2] Companiile bazate în SUA vor fi în continuare obligate să raporteze în conformitate cu US GAAP. IFRS sunt considerate a fi un set de standarde „bazate pe principii”, întrucât stabilesc reguli generale, dar impun și anumite tratamente contabile specifice. Standardele Internaționale de Raportare Financiară cuprind:

Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) — standarde emise după 2001.

Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) — standarde emise înainte de 2001.

Interpretări ale Comitetului Internațional pentru Interpretări privind Raportarea Financiară (IFRIC) — emise după 2001

Interpretări ale Comitetului Permanent pentru Interpretări (SIC) — emise înainte de 2001.

Există, de asemenea, și un Cadru General pentru Întocmirea și Prezentarea Situațiilor Financiare, care descrie unele dintre principiile care stau la baza IFRS.

APLICAREA SIRF IN REPUBLICA MOLDOVA

O noțiune des vehiculată privitor la SIRF este cea de entitate de interes public. Conform Legii contabilității, art. 4 (1), *entitate de interes public* – este entitate care are importanță semnificativă pentru public datorită domeniului (tipului) de activitate, mărimii sale sau numărului de angajați, de clienți și reprezintă o instituție financiară, un fond de investiții, o companie de asigurări, un fond nestatal de pensii, o societate comercială, acțiunile căreia se cotează la Bursa de Valori a Republicii Moldova, precum și alte entități care dețin o poziție dominantă pe piață depășind limitele a două din următoarele trei criterii pentru ultimele două perioade consecutive de gestiune precedente:

- totalul veniturilor - 120 milioane de lei;
- totalul bilanțului contabil - 60 milioane de lei;
- numărul mediu scriptic al personalului în perioada de gestiune - 500 de persoane.

Anume aceste entități vor demara procesul de trecere la SIRF. Acestea vor fi pionerii utilizării SIRF în Moldova și anume lor le revine un rol important în succesul implementării SIRF. Entitățile vor prezenta rapoartele financiare Serviciului informațional al rapoartelor financiare de pe lângă Biroul Național de Statistică. Potrivit

legii, Guvernul este responsabil de actualizarea oportună a S.I.R.F. și de publicarea lor în conformitate cu legea. Ministerul Finanțelor, în termen de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora și va aproba S.N.C. în conformitate cu S.I.R.F. În conformitate cu art. 47. (1), entitatea care va aplica pentru prima dată S.I.R.F. se va călăuzi de prevederile S.I.R.F. 1 “Adoptarea pentru prima dată a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară”. Entitățile de interes public vor prezenta rapoarte în conformitate cu SIRF anual și trimestrial. În cazul în care prevederile S.N.C. și ale altor acte normative elaborate și adoptate în conformitate cu art.11 alin.(2) lit.a) a Legii contabilității nu stabilesc unele reglementări prevăzute în S.I.R.F., entitatea este încurajată să aplice prevederile S.I.R.F. pînă la acceptarea lor de Guvernul Republicii Moldova. SIRF vor fi aplicate de urătoarele entități:

1. Entitatea de interes public care ține contabilitatea și întocmește rapoartele financiare conform S.I.R.F.
2. Entitățile care aplică sistemul contabil complet în partidă dublă, care țin contabilitatea și întocmesc rapoartele financiare în baza S.I.R.F. sau S.N.C., conform politicii de contabilitate.

Conform art. 38. (4) Entitățile de interes public sînt obligate să prezinte:

- a) rapoarte financiare semianuale proprii pentru primul semestru în termen de 30 de zile următoare semestrului de gestiune;
- b) rapoarte financiare anuale proprii și consolidate în termen de 120 de zile următoare anului de gestiune;
- c) rapoartele proprii ale entității-mamă și raportul consolidat ce reprezintă un raport integral la una și aceeași dată.

De remarcat o noutate importanta a noii legi și anume: raportul conducerii. Raportul conducerii entității de interes public va cuprinde un capitol privind guvernanta corporatistă, care va fi inclus ca un document în raportul conducerii, și va conține informație despre:

- a) codul de guvernanta corporatistă aplicat de entitate, cu referință la sursa și locul publicării;
- b) gradul cu care entitatea se conformează sau nu prevederilor din codul de guvernanta corporatistă stipulat la lit.a);
- c) sistemele de control intern și gestiune a riscurilor entității și ale grupului de entități;
- d) împuternicirile și drepturile organelor de conducere și ale proprietarilor (asociaților, participanților, acționarilor) entității, precum și despre modul de exercitare a acestor împuterniciri și drepturi;
- e) componența, modul de funcționare și structura organelor de conducere ale entității.

Profesioniștii din Moldova nu stau pe loc și nu așteaptă cu indiferență data de 1 ianuarie 2009, atunci cînd va demara

procesul de utilizare al SIRF. Experți contabili, companii internaționale, structuri asociative de profil depun numeroase eforturi în acest sens prin organizarea unor evenimente care aduc la cunoștința profesioniștilor contabili ce sunt SIRF, cum se aplică, de ce este nevoie de SIRF, ș.a. În acest sens, la 23 noiembrie 2007, ACCA (Asociația Contabililor Certificați din Marea Britanie) împreună cu ACAP RM (Asociația Contabililor Și Auditorilor Profesioniști din Republica Moldova) a organizat la Chișinău Conferința Internațională cu genericul „SIRF (Standarde Internaționale de Raportare Financiară) în Republica Moldova: provocări, beneficii, progrese” la care au participat peste 150 de profesioniști. La început de an, la 21 ianuarie, compania KPMG, filiala din Moldova, a organizat conferința cu tema “Extinderea granițelor IFRS: provocări și oportunități pentru Moldova”.

Potrivit unui comunicat al companiei, asemenea conferințe fac parte dintr-un ciclu de conferințe care vin în sprijinul instituțiilor care vor trece la utilizarea SIRF. „Moldova din 2009 nu va mai fi „o pată albă pe harta lumii” în ceea ce ține aplicarea SIRF”, este de părere Nicoleta Rusu, expert KPMG Moldova. Totodată, un efort important în popularizarea SIRF o fac și publicațiile de profil. Implementarea SIRF va contribui la creșterea atractivității investiționale a companiilor din Republica Moldova, va spori gradul de transparentă al mediului de afaceri autohton și va spori gradul de credibilitate al rapoartelor financiare atât în

Moldova, în fața acționarilor, autorităților statale, cât și în exterior, în rîndul

investitorilor și organismelor financiare internaționale.

SIRF IN VIZIUNEA UNUI EXPERT DIN RUSIA

Kiril Altukhov, expert al companiei KPMG, filiala din Rusia, care a participat la conferința din 21 ianuarie organizată la Chișinău de KPMG, afirmă că în Rusia, aplicarea SIRF este obligatorie pentru companiile din sfera bancară. Pentru celelalte companii aplicarea SIRF se face la alegere. Expertul rus este de părere că printre principalele probleme cu care se confruntă companiile în ceea ce privește aplicarea SIRF sunt factori cum ar fi:

- insuficiența numărului de experți contabili care cunosc ce sunt SIRF și cum acestea sunt aplicate în practică;
- costurile înalte pe care le presupune trecerea la SIRF;
- lipsa transparenței în cadrul unei bune părți a companiilor;
- mentalitatea învechită a managementului;
- existența companiilor de tip off shore;
- lipsa datelor privind istoricul financiar al companiilor în subiecte sensibile ce țin de proveniența mijloacelor bănești și circuitul financiar al acestora;
- lipsa informațiilor ce țin de adevărații beneficiari ai activităților economice desfășurate de o parte din companii;
- calificarea insuficientă a personalului;

- limitările impuse de existența unor sisteme IT învechite ș.a.

Kiril Altukhov, susține că din cauza lipsei transparenței, companiile de audit nu pot efectua evaluări corecte. Potrivit expertului, o mare problemă pentru auditori vine din faptul că companiile nu divulgă care au fost costurile reale ale achiziționării unor active în perioada privatizării de la începutul anilor 90 ceea ce crează companiilor de audit probleme în procesul de investigare al acestor companii. O altă problemă importantă este că există numeroase probleme care se referă la diferențele dintre standardele contabile naționale și SIRF. Expertul rus consideră că o bună parte din problemele cu care se confruntă profesioniștii contabil în procesul de trecere la SIRF ar putea fi depășite instruire și pregătirea calificată a profesioniștilor. „Trecerea la SIRF presupune investiții și eforturi importante însă, în Rusia, dar și în alte țări, un contabil care este expert în domeniul SIRF, câștigă de 5-6 ori mai bine decât un contabil care nu știe ce sunt acestea și cum se aplică ”, conchide Kiril Altukhov.

RISCURI

Din cauza costurilor mari, aplicarea în România a SIRF, prevăzută pentru sfârșitul anului 2005, a fost amantată cu un an deși de mai mulți ani se punea problema trecerii la SIRF. Procesul de utilizare al SIRF a început în 2006. Un oficial din țara vecină afirma că România este o țară prea săracă pentru a trece la SIRF. O problemă importantă consta în faptul că standardele internaționale nu erau traduse în limba română iar traducerea acestora implica costuri importante. O altă problemă semnificativă era că nu au fost corect prevăzute aspectele ce țin de închiderea vechilor modalități de raportare și începutul raportării în baza SIRF. România a reușit totuși să depășească aceste probleme prin instruire și adaptare.

Fără îndoială, Moldova este o țară și mai săracă decât România. În Moldova încă nu este clar ce traducere a SIRF va fi utilizată.

Pe de o parte există traducerea românească iar pe de altă parte – cea rusească. Deși ambele se aseamănă, există păreri care spun că cele două traduceri

conțin diferențe importante. Cea mai mare problemă a tranziției Moldovei la SIRF este legată de lipsa cadrelor care ar cunoaște cum trebuie aplicate SIRF. Există anumite cunoștințe la nivel teoretic însă nu există experiență în utilizarea practică. Până la 1 ianuarie 2009 nu a rămas atât de mult timp. În realitatea, tranziția la SIRF va fi una extrem de rapidă iar atunci când lucrurile se fac foarte repede, se fac de obicei prost. Succesul aplicării SIRF în Moldova depinde de efortul conjugat al profesioniștilor, autorităților, sectorului asociativ și al mediului academic în special în ceea ce ține de procesul de instruire, al modificării unor mentalități și al abordărilor manageriale ale companiilor. SIRF înseamnă un alt nivel al managementului. ■

Autor.: Ion Sclifos

Articolul a fost publicat în Buletinul Informativ al Asociației Contabililor și Auditorilor Profesioniști din Republica Moldova, Februarie 2008

www.myionsclifos.wordpress.com